

Thực trạng hoạt động hỗ trợ pháp lý và thực hiện pháp luật về hôn nhân và gia đình

Dương Kiều Hương

Viện Nghiên cứu Thanh niên

Tóm tắt: Bài viết sử dụng số liệu từ các báo cáo thống kê của Cục Trợ giúp pháp lý Bộ Tư pháp và Tòa án Nhân dân Tối cao để làm rõ hoạt động trợ giúp pháp lý, tư vấn pháp luật trong lĩnh vực hôn nhân và gia đình ở nước ta trong thời gian qua, đồng thời đưa ra một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của hoạt động này. Số liệu thống kê đã cho thấy tình hình vi phạm luật hôn nhân và gia đình với hình thức ngoại tình gia tăng nhanh trong các vụ án xét xử về hôn nhân và gia đình, là một trong những nguyên nhân chủ yếu dẫn đến tình trạng bạo lực gia đình và ly hôn ngày càng tăng cao. Trong tất cả các loại hình trợ giúp pháp lý thì tư vấn pháp luật chiếm ưu thế nhất (trên 90%), trong đó hoạt động trợ giúp pháp lý và tư vấn pháp luật về hôn nhân và gia đình được người dân quan tâm và ngày càng chiếm tỷ lệ cao từ 1,9% năm 1997 lên 22% năm 2008 trong số các vụ việc trợ giúp trên toàn quốc.

Từ khóa: Trợ giúp pháp lý trong hôn nhân và gia đình; Hôn nhân và gia đình.

Giới thiệu

Không phải ngẫu nhiên mà từ khi thành lập đến nay Quốc hội và Nhà nước ta đã 3 lần ban hành, sửa đổi Luật Hôn nhân và Gia đình. Lần thứ

nhất vào năm 1959, lần thứ hai vào năm 1986 và lần gần đây nhất là ngày 9 tháng 6 năm 2000 tại kỳ họp thứ 7, Quốc hội khóa X đã thông qua Luật Hôn nhân và Gia đình cho phù hợp với thời kỳ mới.

Trong lời nói đầu của tất cả các Luật Hôn nhân và Gia đình đều khẳng định “Gia đình là tế bào của xã hội, là cái nôi nuôi dưỡng con người, là môi trường quan trọng hình thành và giáo dục nhân cách con người. Gia đình tốt thì xã hội tốt”.

Trong thời gian qua, các nội dung quy định của Luật Hôn nhân và Gia đình đã từng bước đi vào cuộc sống, đã góp phần tích cực vào việc xây dựng và củng cố chế độ hôn nhân và gia đình Việt Nam. Luật Hôn nhân và Gia đình đã góp phần tích cực vào việc xây dựng chuẩn mực pháp lý cho cách ứng xử của các thành viên trong gia đình, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của các thành viên, kế thừa và phát huy truyền thống đạo đức tốt đẹp của các thành viên trong gia đình nhằm xây dựng gia đình ấm no, bình đẳng, tiến bộ, hạnh phúc và bền vững.

Tuy nhiên, hôn nhân và gia đình là một vấn đề xã hội phức tạp, bị chi phối bởi nhiều điều kiện, bị chế ước bởi nhiều yếu tố chủ quan và khách quan của lịch sử và thời đại về kinh tế, chính trị, văn hóa và xã hội. Đất nước ta đang thực hiện công cuộc đổi mới, chuyển từ nền kinh tế bao cấp sang nền kinh tế thị trường. Bên cạnh những thành tựu đã đạt được, mặt trái của kinh tế thị trường đã có tác động không nhỏ đến cuộc sống gia đình. Một số nếp sống văn hóa truyền thống, phong tục, tập quán tốt đẹp của xã hội ta đã hình thành và tồn tại hàng ngàn năm đã bị biến đổi. Không ít những quan niệm lối sống phương Tây được thanh niên tiếp nhận thiếu chọn lọc. Các tệ nạn xã hội như rượu chè, cờ bạc, ma túy, mại dâm, ngoại tình v.v... đã làm cho vấn đề ly hôn và bạo hành trong các gia đình đang có chiều hướng gia tăng và diễn biến phức tạp. Bên cạnh việc hoàn thiện hệ thống pháp luật, Đảng và Nhà nước ta đã chỉ đạo xây dựng nhiều chính sách hỗ trợ pháp lý cho người dân nhằm nâng cao ý thức pháp luật nói chung và Luật Hôn nhân và Gia đình nói riêng.

Trong những năm gần đây hệ thống hỗ trợ pháp lý, tư vấn pháp luật đã ra đời và hoạt động tích cực góp phần không nhỏ trong việc hướng dẫn nhân dân sống và làm việc theo pháp luật, trong đó vấn đề hỗ trợ pháp lý về lĩnh vực hôn nhân và gia đình.

Trong nhiều hình thức, biện pháp tuyên truyền, giáo dục pháp luật nâng cao nhận thức cho người dân thì hoạt động tư vấn pháp luật thông qua các Trung tâm trợ giúp pháp lý đang chiếm một vai trò và vị trí quan trọng được các cấp, các ngành và xã hội đánh giá cao. Các hoạt động trợ giúp

pháp lý đã được triển khai dưới nhiều hình thức và nội dung đa dạng, phong phú như tuyên truyền, tư vấn thông qua hoạt động của các câu lạc bộ, các buổi truyền thông liên thôn, liên xã, các cuộc thi tìm hiểu pháp luật. Tại các địa phương các trung tâm trợ giúp pháp lý cũng đã được thành lập với đầy đủ điều kiện và kiến thức để tư vấn, giúp đỡ người dân hiểu và thực hiện theo đúng pháp luật.

Bài viết này đề cập đến những hoạt động trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình trong thời gian qua trong khuôn khổ đề tài cấp Nhà nước “Vấn đề Gia đình trong phát triển xã hội và quản lý phát triển xã hội ở Việt Nam trong thời kỳ đổi mới” thực hiện năm 2008-2010. Nguồn tư liệu chính được sử dụng trong bài là các báo cáo của Cục Trợ giúp pháp lý Bộ Tư Pháp, thống kê và báo cáo của Tòa án Nhân dân Tối cao trong những năm gần đây.

1. Hoạt động trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình

Hoạt động trợ giúp pháp lý

Hiện nay trợ giúp pháp lý đang ngày càng phát triển và được xã hội đón nhận như một yếu tố không thể thiếu của đời sống pháp luật. Mặc dù hệ thống pháp luật của Nhà nước ta trong những năm đổi mới vừa qua cũng đã được sửa đổi, bổ sung để ngày càng hoàn thiện và phù hợp với sự phát triển của đất nước nhưng vẫn không tránh khỏi những hạn chế, bất cập trong quá trình áp dụng pháp luật vào cuộc sống. Để hạn chế những hành vi thực thi pháp luật chưa đúng gây nhiều khiếu kiện, phần nào làm giảm niềm tin của nhân dân vào pháp luật, Đảng ta đã chỉ đạo xây dựng nhiều chính sách hỗ trợ pháp lý cho người nghèo và nêu yêu cầu “mở rộng loại hình tư vấn pháp luật, đáp ứng rộng rãi nhu cầu đa dạng của các tầng lớp nhân dân, nhằm góp phần nâng cao ý thức pháp luật và ứng xử theo pháp luật của công dân trong quan hệ đời sống hàng ngày“... Xuất phát từ nhu cầu đó, hệ thống dịch vụ tư vấn pháp luật miễn phí của Nhà nước và các tổ chức trợ giúp pháp lý của các cơ quan, tổ chức và nhân dân đã ra đời và góp phần không nhỏ giúp đỡ người dân đặc biệt là phụ nữ có vướng mắc về pháp luật hiểu và thực hiện đúng pháp luật.

Ở các địa phương các Trung tâm Trợ giúp pháp lý cũng đã được hình thành và phát triển. Hoạt động trợ giúp pháp lý của các Trung tâm đang ngày càng đi vào chiều sâu và mở rộng trên nhiều lĩnh vực. Đến ngày 30/10/2008 các Trung tâm Trợ giúp pháp lý trong toàn quốc đã thực hiện được 82.896 vụ việc cho 86.289 đối tượng. Văn phòng Trợ giúp pháp lý phụ nữ thuộc Cục Trợ giúp pháp lý đã thực hiện 788 vụ việc (trong đó tư vấn lưu động đạt 602 vụ việc).

Bảng 1. Số vụ việc trợ giúp pháp lý trong toàn quốc từ năm 2001-2007

Năm	Tổng số vụ việc trợ giúp	Trợ giúp tại trụ sở	Trợ giúp lưu động	Số người được trợ giúp
1997	22.802	5.840	16.462	22.842
2001	100.573	28.390	72.183	101.329
2002	110.543	29.821	81.262	116.399
2003	142.743	36.722	106.021	147.219
2004	153.366	42.866	110.498	166.037
2005	135.233	39.960	95.273	144.048
2006	175.297	53.376	121.921	178.473
2007	112.099	38.461	73.638	110.211

Nguồn: Trần Thị Minh Lý, 2008.

Số vụ và số người được trợ giúp từ năm 2001 đến năm 2007 thể hiện ở bảng 1.

Qua bảng trên cho thấy số vụ việc các Trung tâm Trợ giúp pháp lý thực hiện ngày càng tăng. Nếu như năm 1997 trợ giúp được 22.802 vụ việc thì đến năm 2007 đã trợ giúp 112.099 vụ việc (tăng gấp 8 lần).

Các hình thức trợ giúp pháp lý trong thời gian qua cũng đa dạng và phong phú, bên cạnh hình thức tư vấn pháp luật, các hình thức tư vấn khác cũng được áp dụng ngày càng nhiều (bảng 2).

Bảng 2. Các hình thức trợ giúp pháp lý đã được thực hiện trong những năm qua

Năm	Tổng số vụ việc	Tư vấn	Kiến nghị	Đại diện	Bào chữa	Hoà giải
1997	22.802	22.683	50	36	33	0
1998	27.573	26.594	171	140	566	2
1999	40.793	39.738	256	150	645	4
2000	73.244	71.211	384	451	759	439
2001	100.573	97.249	500	801	1020	1003
2002	110.543	102.502	1462	1834	2660	2085
2003	142.743	125.690	2226	2485	9557	2785
2004	153.366	126.085	2586	8697	9623	6375
2005	135.233	122.698	2553	2421	3134	4427
2006	175.297	155.736	3949	5699	7710	2203
2007	112.099	104.137	396	1487	5429	650

Nguồn: Cục Trợ giúp pháp lý - Bộ Tư pháp

Trong tất cả các loại hình trợ giúp pháp lý thì tư vấn pháp luật chiếm ưu thế nhất. Cụ thể, năm 1997 trong tổng số 22.806 vụ việc được trợ giúp pháp lý thì hình thức tư vấn pháp luật đã có 22.683 vụ việc (chiếm trên 99%). Năm 2007 thấp nhất thì các vụ việc trợ giúp pháp lý bằng tư vấn cũng chiếm 92,8%.

Trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình

Cùng với mục tiêu tăng cường trợ giúp pháp lý và tư vấn pháp luật nói chung, hoạt động trợ giúp pháp lý và tư vấn pháp luật về hôn nhân và gia đình cũng đang được các cấp các ngành, các Trung tâm Trợ giúp pháp lý quan tâm. Số vụ trợ giúp pháp lý trong những năm qua ngày càng tăng.

Theo số liệu thống kê của Cục Trợ giúp pháp lý từ năm 1997 – 2008, số vụ việc trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình và tỷ lệ trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình trong tổng số vụ trợ giúp pháp lý nói chung đã tăng lên (bảng 3).

Số liệu trên cho thấy nhu cầu trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình đang ngày càng được mọi người dân quan tâm, nhất là trong giai đoạn hiện nay. Nếu như năm 1997, trong tổng số 22.802 vụ được trợ giúp pháp lý thì mới có 447 vụ trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình được thực hiện chiếm 1,90%, năm 2000 số vụ được trợ giúp pháp lý đã lên tới 6.509

Bảng 3. Số vụ việc trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình từ năm 1997-2008

Năm	Tổng số vụ việc	TGPL lĩnh vực HN&GD	Tỷ lệ %
1997	22.802	447	1,9
1998	27.573	837	3,03
1999	40.793	1018	2,5
2000	73.244	6500	10,0
2001	100.573	11.701	11,6
2002	110.543	13.322	12,0
2003	142.743	16.824	12,0
2004	153.386	26.619	17,4
2005	135.233	15.445	11,5
2006	175.297	26.240	15,0
2007	112.099	10.135	9,50
2008	126.412	27.812	22,0

Nguồn: Cục Trợ giúp pháp lý - Bộ Tư pháp

vụ chiếm 8,9%, năm 2004 số vụ được trợ giúp lên tới 26.619 vụ chiếm 17,4%, nhưng đến năm 2008 trong toàn quốc đã tiến hành trợ giúp pháp lý cho 126.412 vụ việc trong tất cả các lĩnh vực thì lĩnh vực hôn nhân, gia đình đã được trợ giúp 27.812 vụ chiếm 22%.

Như vậy, có thể thấy rằng hoạt động trợ giúp pháp lý và tư vấn pháp luật về hôn nhân và gia đình ngày càng chiếm tỷ lệ cao trong các vụ việc trợ giúp trên toàn quốc.

2. Thực hiện pháp luật về hôn nhân và gia đình trong thời gian qua

Nghiên cứu cho thấy số đông những người vi phạm pháp luật là những người ít được tiếp cận với pháp luật, quan tâm và hiểu biết về pháp luật còn hạn chế. Đôi khi họ thực hiện hành vi trái pháp luật, nhưng họ không nhận thức được hành vi vi phạm pháp luật đó nhất là phụ nữ nông thôn, phụ nữ vùng cao. Dưới đây là một số loại hình án phổ biến trong thực hiện pháp luật về hôn nhân và gia đình.

Ly hôn

Ở nước ta tình trạng ly hôn trong những năm gần đây xảy ra ngày càng nhiều và có chiều hướng ngày càng tăng và diễn biến phức tạp.

Theo báo cáo thống kê xét xử sơ thẩm các vụ án về hôn nhân và gia đình của Tòa án Nhân dân tối cao cho thấy số liệu cụ thể như sau:

Số liệu (bảng 4) cho thấy số lượng vụ án liên quan đến ly hôn tăng dần với tốc độ rất nhanh. Năm 1995 Tòa án Nhân dân các cấp đã xét xử 35.658 vụ án ly hôn thì đến năm 2008 số vụ án xét xử ly hôn đã lên đến 75.283 vụ và từ tháng 10/2008 đến tháng 3/2009 chỉ trong 6 tháng số vụ án ly hôn mà toà án các cấp đã thụ lý và xét xử là 45.037 vụ. Như vậy chỉ trong vòng 12 năm, số vụ án ly hôn đã tăng gần gấp 3 lần.

Còn đối với các đôi vợ chồng trẻ (từ 18 - 30 tuổi), tỷ lệ các cuộc thụ lý

Bảng 4. Số lượng các vụ án ly hôn các năm

Năm xét xử	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2005	2006	2007	2008	6 tháng đầu năm 2009
Số vụ án ly hôn	35.658	43.662	37.324	55.413	42.725	50.171	54.479	60.441	65.343	69.248	75.283	45.037

Nguồn: TANDTC - Thống kê xét xử các vụ án HN&GD (1995-2009)

xin ly hôn cũng ngày càng tăng (trung bình mỗi năm tăng 3000 đến 4000 vụ).

Thống kê của Tòa án Nhân dân tối cao cho thấy năm 2005 có 18.658 đơn xin ly hôn của các cặp vợ chồng trẻ thì đến năm 2008 đã có 28.048 vụ xin ly hôn. Đặc biệt chỉ từ tháng 10/2008 đến tháng 3/2009 số vụ án xin ly hôn trong 6 tháng đã là 16.492 vụ.

Bạo lực gia đình là một tệ nạn xã hội, là hành vi vi phạm Luật Hôn nhân và Gia đình đồng thời là nguyên nhân cơ bản nhất dẫn đến ly hôn.

Điều 4 Luật Hôn nhân và Gia đình quy định: “*Cấm ngược đãi, hành hạ ông, bà, cha, mẹ, vợ, chồng, con, cháu, anh, chị em và các thành viên khác trong gia đình*”. Nhưng thực tế nạn bạo lực gia đình đang là mối đe dọa sự ổn định của nhiều gia đình ở Việt Nam.

Thống kê số liệu xét xử sơ thẩm các vụ việc liên quan đến hôn nhân và gia đình của Tòa án Nhân dân tối cao từ năm 2000 đến nay cho thấy các vụ án về bạo lực gia đình luôn chiếm số lượng cao nhất và năm sau cao hơn năm trước (bảng 5).

Nhìn vào bảng thống kê trên ta thấy các vụ án về bạo lực gia đình năm nào cũng chiếm trên 50% tổng số các vụ án về hôn nhân và gia đình. Năm 2000 trong tổng số 50.171 vụ án về hôn nhân và gia đình thì đã có 29.344 vụ xét xử do bạo lực gia đình (chiếm 58,5%), riêng 6 tháng đầu năm 2009 số vụ án về bạo lực gia đình chiếm 62,5% trong số các vụ án về hôn nhân và gia đình.

Không chỉ tỷ lệ vụ án về bạo lực gia đình bao giờ cũng chiếm tỷ lệ cao nhất, số vụ bạo lực gia đình ngày càng tăng mà quan trọng và nhức nhối hơn là bạo lực gia đình diễn ra ngày càng trầm trọng, mang tính man rợ và tàn bạo hơn. Nhiều vụ bạo lực gia đình đã dẫn đến chết người. Ngày

Bảng 5. Các vụ án về bạo lực gia đình Tòa án đã thụ lý và xét xử

Năm	2000	2001	2005	2006	2007	2008	6 tháng đầu năm 2009
Tổng số vụ án về HN&GD	50.171	54.479	63.858	68.857	69.248	75.283	45.037
Số vụ án về bạo lực gia đình	29.344	29.267	35.972	39.507	39.708	44.443	28.133
Tỷ lệ (%)	58,5	53,7	56,3	57	57,3	59	62,5

Nguồn: TANDTC- Thống kê xét xử sơ thẩm các vụ án HN&GD từ năm 2000 đến 2009

nay các cuộc bạo lực gia đình không chỉ chồng bạo lực với vợ mà nhiều người vợ cũng đã bạo với chồng, con dâu bạo lực với mẹ chồng v.v...

Tóm lại bạo lực gia đình không chỉ là tệ nạn xã hội mà đó là những hành vi vi phạm pháp luật về hôn nhân và gia đình. Đây là một trong những tệ nạn đang xảy ra ngày càng nhiều và diễn biến phức tạp, xã hội cần nghiên cứu, lên án và có biện pháp ngăn chặn.

Ngoại tình

Ngoại tình là một trong những nguyên nhân chủ yếu dẫn đến bạo lực gia đình và cao hơn nữa là ly hôn. Ngoại tình là hành vi vi phạm pháp luật về hôn nhân và gia đình.

Bảng 6. Số lượng vụ án do ngoại tình được xét xử từ năm 2000 đến 2009

Năm	2000	2001	2005	2006	2007	2008	6 tháng đầu năm 2009
Số vụ ngoại tình xét sơ thẩm	2609	2983	3803	3856	3184	3380	2034
Tỷ lệ % so với số vụ án về HN – GD	5,2	5,47	6,3	5,9	6,4	6,43	7,1

Nguồn: TANDTC - Thống kê xét xử các vụ sơ thẩm các vụ án về hôn nhân và gia đình từ năm 2000 đến 2009)

Như vậy số liệu đã thống kê (bảng 6) đã cho thấy tình hình vi phạm luật hôn nhân và gia đình với hình thức ngoại tình ngày càng tăng và chiếm tỷ lệ ngày càng cao trong các vụ án xét xử về hôn nhân và gia đình.

3. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình

Để hoạt động trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình ngày càng có hiệu quả cần chú ý đến một số giải pháp sau đây.

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật thông qua nhiều hình thức đa dạng và phong phú

Các cấp các ngành cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến và giáo dục pháp luật đến người dân, đặc biệt Luật Hôn nhân và Gia đình, Luật Phòng chống bạo lực gia đình bằng nhiều hình thức như thông qua các cuộc họp Hội Phụ nữ, Hội Nông dân, các loại hình sinh hoạt câu lạc bộ cơ sở. Nội dung và hình thức tuyên truyền cần phù hợp với đặc điểm

văn hoá của từng địa phương để đưa pháp luật vào cuộc sống. Thực tiễn nghiên cứu cho thấy ở địa phương nào các cấp chính quyền và đoàn thể quan tâm đến công tác tuyên truyền pháp luật thì ở địa phương đó người dân hiểu và ít vi phạm pháp luật.

Tăng cường hiệu quả hoạt động trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình

Có thể thấy rằng hoạt động trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình trong những năm gần đây đã đạt được những kết quả đáng khích lệ, góp phần bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng cho mọi người dân. Tuy nhiên, hiện tượng thiếu hiểu biết về pháp luật nói chung và luật hôn nhân và gia đình đối với phụ nữ vùng nông thôn, vùng sâu, vùng xa là khá phổ biến. Vì vậy các tổ chức trợ giúp pháp lý cần tăng cường hơn nữa hoạt động trợ giúp pháp lý về hôn nhân và gia đình thông qua các hình thức, đặc biệt là hình thức tư vấn pháp luật lưu động đến tận địa phương, cơ sở, các vùng khó khăn, vùng sâu, vùng xa. Thông qua trợ giúp pháp lý để người dân, đặc biệt là phụ nữ có điều kiện tiếp cận với pháp luật, nâng cao nhận thức về pháp luật để họ biết và tự bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của các thành viên trong gia đình, góp phần xây dựng gia đình ấm no, bình đẳng, tiến bộ hạnh phúc và bền vững.

Hoàn thiện hệ thống tổ chức trợ giúp pháp lý

Cần phát huy hơn nữa vai trò của các tổ chức trợ giúp pháp lý của các ban ngành, đoàn thể, các tổ chức chính trị - xã hội để tăng cường hiệu quả hoạt động trợ giúp pháp lý giúp các thành viên trong tổ chức mình tiếp cận với pháp luật. Cần có kế hoạch cụ thể để làm tốt công tác trợ giúp pháp lý trong lĩnh vực hôn nhân và gia đình. Hàng năm có sơ kết, tổng kết hoạt động trợ giúp pháp lý, rút kinh nghiệm và nhân rộng những tổ chức trợ giúp pháp lý hoạt động có hiệu quả. Đồng thời cần tăng cường hoàn thiện tổ chức các trung tâm trợ giúp pháp lý đối với các ngành và địa phương còn lại để phát huy năng lực trợ giúp pháp lý nói chung và về hôn nhân gia đình nói riêng cho cộng đồng.

Tăng cường nâng cao năng lực chuyên môn nghiệp vụ và kỹ năng hoạt động trợ giúp pháp lý cho đội ngũ cán bộ và cộng tác viên làm công tác trợ giúp pháp lý

Theo báo cáo của Cục Trợ giúp pháp lý, hiện nay đội ngũ cán bộ và cộng tác viên làm công tác trợ giúp pháp lý không những thiếu mà về chuyên môn, nghiệp vụ còn hạn chế, nhất là kỹ năng tiếp cận và triển khai trợ giúp pháp lý. Mặc dù năm 2008 Cục đã tổ chức 10 lớp tập huấn, hội thảo về nâng cao năng lực nghiệp vụ cho cán bộ làm công tác trợ giúp pháp lý và 18 cuộc tọa đàm về kiểm tra chất lượng và kỹ năng trợ giúp pháp lý

cho nhóm đối tượng đặc thù, song nhìn chung số lượng được tập huấn, hội thảo, tọa đàm còn ít so với đội ngũ cán bộ làm công tác trợ giúp pháp lý. Mặt khác chất lượng chuyên môn và kỹ năng, nghiệp vụ của phần lớn cán bộ làm công tác trợ giúp pháp lý còn chưa theo kịp nhu cầu thực tế.

Phát huy mạnh mẽ vai trò tổ chức xã hội dân sự trong hoà giải và giải quyết các vấn đề liên quan đến hôn nhân và gia đình tại cơ sở

Tăng cường vai trò của các tổ chức xã hội dân sự tại cơ sở trong việc giải quyết các vấn đề liên quan đến hôn nhân và gia đình như công tác hoà giải và các vấn đề liên quan đến bạo lực gia đình.

Sự khuyến bảo, phân tích thấu tình, đạt lý của các tổ chức xã hội dân sự sẽ góp phần làm giảm tỷ lệ ly hôn và các vụ bạo lực gia đình.

Đẩy mạnh hoạt động quỹ trợ giúp pháp lý

Ngày 30 tháng 6 năm 2008, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 84/2008/QĐ - TTg về việc thành lập Quỹ Trợ giúp pháp lý Việt Nam. Theo đó Cục Trợ giúp pháp lý của Bộ Tư pháp và các Trung tâm Trợ giúp pháp lý ở địa phương được thành lập Quỹ Trợ giúp pháp lý. Đây là một nguồn quỹ vô cùng quan trọng trong hoạt động trợ giúp pháp lý ở Trung ương và địa phương. Năm 2008, Cục Trợ giúp pháp lý đã có kế hoạch hỗ trợ cho 35 Trung tâm Trợ giúp pháp lý. Quỹ Trợ giúp pháp lý được lấy từ chương trình mục tiêu quốc gia giảm nghèo, chương trình 135 và các nguồn huy động khác. Để hoạt động trợ giúp pháp lý có hiệu quả hơn, Bộ Tư pháp cần ban hành “*Quy chế tổ chức và hoạt động của Quỹ Trợ giúp pháp lý*” làm cơ sở cho việc thực hiện Quỹ Trợ giúp pháp lý đúng mục đích, ý nghĩa của nó. ■

Tài liệu tham khảo

Công trình nghiên cứu khoa học cấp bộ “Tòa án với việc giải quyết những vụ việc về hôn nhân và gia đình”.

Cục trợ giúp pháp lý – Bộ Tư pháp. Báo cáo công tác trợ giúp pháp lý năm 2007-2009.

Luật Hôn nhân và Gia đình năm 2000.

Tạ Thị Minh Lý. 2008. “Điều chỉnh pháp luật về trợ giúp pháp lý trong điều kiện đổi mới ở Việt Nam”. Luận án tiến sỹ luật học.

Tòa án Nhân dân tối cao. Thống kê xét xử sơ thẩm các vụ án hôn nhân và gia đình từ năm 1995 đến tháng 6/2009.

Tòa án Nhân dân tối cao. Thống kê xét xử sơ thẩm các vụ án hôn nhân và gia đình từ năm 2000 đến 2009.

Trung tâm Trợ giúp pháp lý Phụ nữ - Bộ Tư pháp. Báo cáo hoạt động năm 2007, 2008 và 6 tháng đầu năm 2009.